

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-35>

УДК 657.01

Панченко Ольга Дмитрівна

PhD, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8326-5888>

Olha Panchenko

Separated Subdivision of National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine “Nizhyn Agrotechnical Institute”

**РОЛЬ БУХГАЛТЕРА
В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ****THE ROLE OF ACCOUNTANTS
IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS**

Анотація. Стаття присвячена питанням трансформації професії бухгалтера в процесі реалізації практик сталого розвитку. У ході проведення дослідження встановлено, що протягом останніх років суттєво розширилися повноваження працівників бухгалтерської служби за всіма основними напрямками за рахунок упровадження в діяльність господарюючих суб'єктів екологічних і соціальних елементів. Визначено, що в складі облікового підрозділу, крім базових посад, доцільно виокремити посади бухгалтера з обліку операцій у сфері сталого розвитку та фінансового аналітика (менеджера). Установлено, що суттєво підвищилися вимоги до знань і навичок професійних бухгалтерів. Разом із загальнообліковими, вони повинні володіти спеціальними компетентностями у сфері сталого розвитку, ІТ і автоматизації; мати професійні сертифікати і постійно вдосконалюватися; бути доволі комунікабельними та розвивати аналітичні навички.

Ключові слова: бухгалтерський облік, звітність, бухгалтер, сталий розвиток, посадові обов'язки.

Summary. The article is devoted to the transformation of the accounting profession in the process of implementing sustainable development practices. The relevance of the study is due to the need for a detailed analysis of the requirements and features of accounting work at enterprises that operate in the vector of achieving sustainable development goals. The study found that in recent years, the powers of accounting staff in all major areas have been significantly expanded due to the introduction of environmental and social elements in the activities of business entities. There is a need to identify environmental and social costs, evaluate investments in sustainable development, expand the scope of reporting and the indicators reflected in it, etc. It is determined that the basic structure of the accounting service is represented by the chief accountant and several accountants (depending on the size and specifics of the enterprise), among whom the processes of accounting for expenses, income, movement of material assets, payroll, tax payments, reporting, etc. are distributed. In the context of sustainable development, it is advisable to additionally distinguish the positions of an accountant for accounting for operations in the field of sustainable development and a financial analyst (manager) within the accounting unit. The powers of auditors are also being expanded. It has been established that the requirements for the knowledge and skills of professional accountants have increased significantly. In addition to general accounting, they must have special competencies in the field of sustainable development, IT and automation (cloud technologies, Big Data); have professional certificates and constantly improve (improve their skills in courses and online); be sufficiently sociable and develop analytical skills. The results of the study can be used to develop and improve the accounting policy of enterprises; in the process of reviewing the powers of accounting staff and to establish interaction between departments in general. Promising areas of research include assessing the state regulation of accounting for sustainable development and identifying trends in the development of education in the field of accounting in accordance with domestic and international practices of sustainable development.

Keywords: accounting, reporting, accountant, sustainable development, job responsibilities.

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку вимагає змін у всіх сферах діяльності та дозволяє досягти реалізації довгострокових цілей. Нового виміру набуває і роль управлінського, облікового, аналітичного та виробничого

персоналу. За традиційної системи бухгалтерська робота асоціюється з веденням загальноприйнятого фінансового, податкового і статистичного обліку, а при введенні практик сталого розвитку суттєво змінюється її чисельність, структура

і функціональні обов'язки. Бухгалтери стають важливими носіями фінансової й нефінансової інформації та приймають безпосередню участь у прийнятті управлінських рішень щодо сприяння реалізації соціально-екологічних ініціатив відповідно до міжнародних практик. Тому виникає необхідність дослідження тенденцій трансформації діяльності бухгалтерів та виявлення сучасних методик у веденні обліку сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

A. Petricică окреслює сучасний контекст внеску фахівців з бухгалтерського обліку в сталий розвиток та їхні зусилля в цьому напрямі [1]. S. Schaltegger, D. Zvezdov вивчають можливість залучення бухгалтерів до корпоративної практики управління інформацією про сталий розвиток [2]. K. Bakarich, M. Hoffmann, A. Marcu, P. O'Brien описують погляди бухгалтерів на звітність про сталий розвиток [3]. Ю. Серпенінова, І. Макаренко, Р. Фомінов, С. Макаренко досліджують ключові ролі професійних бухгалтерів у стабільному бізнесі, орієнтованому на сталий розвиток [4]. І. Макаренко й А. Пластун аналізують підходи до структурування ролі професійних бухгалтерів у забезпеченні сталого розвитку [5]. Л. Акімова, С. Левицька, К. Павлов, В. Купчак і М. Карпа вивчають як бухгалтерський облік і безпосередньо бухгалтери можуть вплинути на забезпечення сталого розвитку України [6]. Т. Костац, А. Михалків і Н. Кудлаєва наголошують, що бухгалтери можуть впливати на досягнення цілей сталого розвитку, зокрема на 8 із 17 мають безпосередній вплив [7].

Метою статті є виявлення особливостей трансформації професії бухгалтера в умовах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Професійні бухгалтери, які працюють у торгівлі, промисловості, сфері фінансових послугах, освіті, державному й неприбутковому секторах, виконують різноманітні ролі в керівництві та управлінні (генеральний, фінансовий, операційний директори), операціях (управлінський бухгалтер або аналітик з питань ефективності), управлінському контролі (менеджер з управління ризиками, комплаєнс-менеджер, внутрішній аудитор) та у зв'язках із зацікавленими сторонами (керівник відділу звітності, фінансовий контролер, фахівець з питань зв'язків з інвесторами). МФБ називає таких бухгалтерів професійними бухгалтерами в бізнесі. Виконуючи всі ці ролі, вони беруть участь у діяльності та рішеннях, які впливають на здатність їхньої організації створювати та зберігати цінність протягом тривалого часу. Забезпечення постійної цінності для постачальників фінансового капіталу та інших зацікавлених сторін є ключем до стійкості бізнесу й вимагає довгострокового мислення щодо ширшого кола питань.

Професійні бухгалтери повинні розглянути, як за допомогою своєї роботи і впливових позицій вони можуть сприяти стійкості бізнесу та впливати на підприємства з метою інтеграції питань сталого розвитку в організаційну стратегію, фінанси, операційну діяльність та комунікації [8].

Маючи специфічні професійні навички й залученість до управління ризиками, бізнес-аналізу, підтримки прийняття рішень, комплексної перевірки, антикорупційної діяльності та забезпечення корпоративної прозорості, професійні бухгалтери сьогодні недооцінюють свою роль у зв'язку з ЦСР і корпоративною стійкістю. Важливість активізації бухгалтерського обліку в досягненні ЦСР визнається професійними міжнародними організаціями, серед яких: Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA), Міжурядова робоча група експертів Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності (ISAR) та інші [5].

Важливою є також роль бухгалтерських професійних асоціацій, найвідомішими з яких в Україні є Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, відділення Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів, Асоціація аудиторів України, Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів, Рада незалежних бухгалтерів і аудиторів та інші. Ефективність об'єднання зусиль професійних асоціацій як всередині країни, так і сусідніх країн доведена світовим досвідом (найвідоміший досвід – злиття та консолідація професійних асоціацій Австралії та Нової Зеландії). Хоча національні умови суперечать міжнародним тенденціям: в Україні налічується півмільйона практикуючих бухгалтерів, 80% з них є членами певної професійної асоціації, 20% – членами більш ніж 20 об'єднань, які в основному є клубами [6; 9].

Загалом варто зауважити, що протягом останніх років суттєво розширились функціональні обов'язки бухгалтерів від обліку доходів і витрат та складання звітності до обліково-управлінського відображення екологічних і соціальних аспектів. Метою діяльності бухгалтерів у традиційній системі є забезпечення точного і достовірного відображення фінансової інформації для підготовки даних різним стейкхолдерам відповідно до затверджених стандартів обліку і звітності. При обліковій системі, яка орієнтована на забезпечення сталого розвитку, бухгалтери розширюють звітні форми за рахунок інтеграції екологічних і соціальних показників для управління ризиками та удосконалення управлінської системи.

Порівняння ключових функцій бухгалтерів у системі традиційного обліку та обліку сталого розвитку наведено в табл. 1.

Діяльність будь-якого підприємства безпосередньо пов'язана з ризиками. Система тради-

Таблиця 1 – Порівняння функцій бухгалтерів за різними системами обліку

Функції	Традиційний бухгалтерський облік	Облік з урахування концепції сталого розвитку
Облік витрат	Облікове відображення виробничий, адміністративних, збутових та інших фінансових витрат.	Облікове відображення екологічних і витрат на соціальні ініціативи.
Облік інвестицій	Облік і оцінка інвестицій за фінансовими аспектами.	Оцінка інвестицій у сфері сталого розвитку, зокрема за видами (зелені інвестиції, інвестиції на енергозберігаючі технології тощо).
Податковий облік	Облік та відображення у звітності податків і зборів.	Оцінка впливу екологічного законодавства на податкову систему підприємства, спрямування податкових пільг на еко- і соціальні проекти.
Управлінський облік	Аналіз витрат, прибутків, рентабельності.	Аналіз екологічної та соціальної діяльності, практик сталого розвитку.

Джерело: побудовано автором.

ційного обліку зосереджується на фінансових аспектах здебільшого кредитного й фінансового ризиків та можливості зниження ліквідності і платоспроможності. Облікові фахівці здійснюють їх оцінку та забезпечують інформаційне підґрунтя для управлінської системи. При обліку сталого розвитку до стандартної системи ризиків також додаються екологічні й соціальні, які, зокрема протягом останніх років, мають суттєвий вплив на фінансово-виробничу діяльність підприємств.

Бухгалтери допомагають бізнесу приймати обґрунтовані рішення, які збалансують соціальні, економічні та екологічні аспекти, що дозволяє працювати більш стійко. Вони дають змогу господарюючим суб'єктам відстежувати та оцінювати їхній вплив на навколишнє середовище, зокрема викиди вуглецю, використання води та утворення відходів. Облікові фахівці також допомагають підприємствам вимірювати та розкривати інформацію про їхній соціальний вплив, включаючи добробут працівників та зусилля, спрямовані на сприяння різноманітності й інклюзивності [1].

Ролі професійних бухгалтерів у сталому розвитку є наступними:

- творці цінностей – бухгалтери відіграють провідну роль у розробці та впровадженні стратегій, політик, планів, структури й діяльності менеджменту і задають курс на створення цінностей сталого розвитку;

- постачальники цінностей – бухгалтери використовують інформацію та забезпечують менеджмент якісними горизонтами звітності, що є основою стратегії сталого розвитку;

- охоронці цінностей – бухгалтери захищають природний, соціальний, виробничий і фінансовий капітал підприємств;

- репортери цінностей – бухгалтери забезпечують якісну звітність для зацікавлених сторін [5].

Як творці цінностей, професійні бухгалтери несуть відповідальність за створення цінностей, які можуть підвищити обізнаність про сталий

розвиток. Вони впроваджують цінності сталого розвитку в стратегію та політику підприємств. Коли бухгалтери ефективно створюють цінності сталого розвитку, вони безпосередньо допомагають підприємству стати сильнішими в економічному аспекті та відповідальними в екологічному й соціальному. За даними IFAC [10], професійні бухгалтери можуть зробити свій внесок у реалізацію ЦСР, підвищуючи обізнаність про них та можливості, які будуть створені, сприяючи економічному зростанню завдяки своїм професійним знанням, створюючи інклюзивні можливості для нових бухгалтерів задовольнити потреби ринку та підтримуючи розробку й прийняття всесвітньо визнаних стандартів фінансової звітності в державному й приватному секторах, аудиту, етики та сприяння інвестиціям [11].

Цінності сталого розвитку, створені професійними бухгалтерами, спрямовані безпосередньо на керівництво підприємств і користувачів звітності, щоб забезпечити якісною та релевантною інформацією, яка відповідає їхнім потребам. Бухгалтери повинні брати участь у розвитку мислення щодо сталого розвитку та підвищенні обізнаності про важливість успіху бізнесу, створенні узгодженої системи звітності щодо сталого розвитку, визначенні пріоритетів, які потребують зміни бізнес-процесів, щоб ризики й можливості сталого розвитку розглядалися як частина рутинних управлінських операцій, аналізі розкриття інформації про навколишнє [5].

Звіт зі сталого розвитку є результатом роботи професійного бухгалтера, який виконує функцію звітування. Це має відношення до ЦСР 12, метою якої є заохочення підприємств, особливо великих і транснаціональних, до впровадження сталих практик та інтеграції інформації про сталий розвиток у цикл звітності. Роль бухгалтерів у ЦСР 12 полягає в створенні системи управлінського контролю, яка дозволить керівникам підприємств інтегрувати сталі практики в поточну діяльність [11].

Досліджуючи трансформацію облікової системи необхідно розглянути особливості адаптація бухгалтерської служби до нових вимог сталого розвитку, яка передбачає перегляд функцій працівників і введення нових категорій у структуру підрозділу. Запропоновану структуру бухгалтерської служби представлено в табл. 2.

Запропонована трансформація бухгалтерської служби більше притаманна великим підприємствам, холдингам, корпораціям тощо, діяльність яких пов'язана з реалізацією цілей сталого розвитку. Для середніх підприємств достатньо виокремлення окремої посади, яку обійматиме працівник, до функцій якого входить ведення певних елементів обліку і складання звітності, які відображатимуть екологічні й соціальні практики. Малі підприємства здебільшого лише виокремлюють екологічні й соціальні витрати та розраховують окремі показники звітності, тому ці обов'язки доцільно покласти на бухгалтера підприємства чи керівника (мікропідприємства).

У сучасних підприємствах, крім бухгалтерських служб, також розширюються повноваження аудиторів, до них зокрема додаються наступні: проведення аудиту відповідності здійснених еко-

логічних і соціальних витрат законодавчим вимогам; перевірка достовірності ESG звітності; аудит результатів реалізованих екологічних і соціальних проєктів, здійснених інвестицій тощо.

Для виконання завдань бухгалтери повинні вдосконалювати свої знання, навички та компетенції. Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів 3 «Професійні навички та загальна освіта» визначають перелік навичок і компетенцій, якими повинні володіти бухгалтери. Він включає інтелектуальні здібності, технічні й функціональні навички, особисті якості, комунікативні навички, організаційну та управлінську компетентність [5].

Враховуючи розширення обов'язків бухгалтерів у контексті сталого розвитку, вони повинні бути комплексно підготовлені та поєднувати загальнооблікові теоретичні навички із специфічними компетентностями, пов'язаними з екологічними й соціальними аспектами (рис. 1).

Сучасні бухгалтери повинні володіти не лише базовими знаннями в галузі обліку, а і володіти даними про реалізацію практик сталого розвитку. Такий підхід дозволить забезпечити ефективне впровадження принципів сталого розвитку

Таблиця 2 – Трансформація бухгалтерської служби та посадові обов'язки працівників в умовах сталого розвитку

Посада	Базові посадові обов'язки	Додаткові посадові обов'язки з урахуванням сталого розвитку
Керівник бухгалтерської служби (головний бухгалтер)	Загальне керівництво бухгалтерською службою, організація роботи підлеглих працівників Контроль за веденням обліку Складання фінансової і податкової звітності	Взаємодія з керівництвом при реалізації стратегії сталого розвитку в частині фінансового аналізу й відображення у звітності Участь у розробці політики підприємства в частині економічних, екологічних і соціальних аспектів Складання звітності з урахуванням концепції сталого розвитку
Бухгалтери, що здійснюють загальний облік	Здійснення обліку матеріальних цінностей Ведення первинної документації та облікових регістрів, складання звітності Здійснення податкових розрахунків, контроль заборгованості тощо	Виокремлення екологічних і соціально-орієнтованих витрат у загальному обліку Підготовка внутрішньої звітності з урахуванням практик сталого розвитку
Бухгалтер з обліку операцій сталого розвитку	–	Облік витрат на ініціативи сталого розвитку Облік інвестицій в екологічні й соціальні проєкти Формування ESG звітності Моніторинг фінансової ефективності проєктів зі сталого розвитку Моніторинг відповідності витрат вимогам екологічного законодавства та законодавства, пов'язаного з соціальним розвитком
Фінансовий аналітик (менеджер)	Підготовка й аналіз звітності на основі фінансових даних для системи управління підприємств Прогнозування фінансових результатів Розробка планових бюджетів. Оцінка рентабельності, ліквідності, платоспроможності тощо	Фінансова оцінка ефективності екологічних і соціальних заходів і проєктів Розрахунок вартості еко- і соціальних проєктів Підготовка й аналіз звітності на основі оцінки економічних, екологічних і соціальних показників

Джерело: побудовано автором

Базові вимоги до освіти	<ul style="list-style-type: none"> • Вища освіта у сфері обліку, фінансів, економіки. • Знання вітчизняних і міжнародних стандартів обліку і звітності.
Спеціальні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • Знання специфіки обліку витрат на сталий розвиток. • Інтеграція принципів сталого розвитку у фінансову звітність. • Управління екологічними й соціальними ризиками. • Знання законодавства і стандартів у сфері сталого розвитку.
Знання і навички у сфері ІТ та автоматизації	<ul style="list-style-type: none"> • Володіння сучасним програмним забезпеченням, зокрема бухгалтерськими й фінансовими програмами. • Здійснення аналізу за допомогою Big Data, використання хмарних технологій, дашбордів тощо.
Професійні сертифікати та додаткове навчання	<ul style="list-style-type: none"> • Отримання сертифікатів за професією та у сфері сталого розвитку. • Проходження навчання на спеціальних курсах та онлайн.
Комунікаційні й аналітичні навички	<ul style="list-style-type: none"> • Навички аналізу й інтерпретації звітності. • Навички вертикальної та горизонтальної комунікації всередині підприємства.

Рисунок 1 – Вимоги до освіти та знань бухгалтерів з урахуванням реалізації практик сталого розвитку

Джерело: складено автором

в операційну й фінансову діяльність підприємств, оптимізацію витрат та досягнення довгострокових бізнес-цілей.

Висновки. Протягом останніх років сучасні підприємства активно почали підтримувати реалізацію цілей сталого розвитку, що зумовило потребу трансформації не тільки основної діяльності, а і функцій знаної чисельності працівників. Бухгалтерська служба не стала винятком, змінюються не тільки їх посадові обов'язки, а і структура загалом. Фахівці у сфері обліку стають

повноправними суб'єктами забезпечення розвитку підприємств та зумовлюють їх переорієнтацію на сталі практики. Це впливає на розширення вимог до освіти і спеціальних знань та навичок професійних бухгалтерів.

Перспективними напрямками досліджень вбачаємо оцінку державного регулювання облікового відображення сталого розвитку та виявлення тенденцій розвитку галузі освіти у сфері обліку відповідно до вітчизняних і міжнародних практик сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Petricică A.E. The Role of Accountants and the Accounting Profession in Achieving the Sustainable Development. *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*. 2023. Vol. 17. Is. 1. P. 752–762. DOI: <https://doi.org/10.2478/picbe-2023-0070>
2. Schaltegger S., Zvezdov D. Gatekeepers of sustainability information: exploring the roles of accountants. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2015. Vol. 11. № 3. P. 333–361. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-10-2013-0083>
3. Bakarich K.M., Hoffmann M., Marcy A. S., O'Brien P. Accountants' Views on Sustainability Reporting: A Generational Divide. *Current Issues in Auditing*. 2023. Vol. 17. № 1. P. A22–A35. DOI: <https://doi.org/10.2308/СІА-2022-003>
4. Серпенінова Ю., Макаренко І., Фомінов Р., Макаренко С. Цілі сталого розвитку як фактор удосконалення системи бухгалтерського обліку. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 6. С. 373–391. DOI: [10.58423/2786-6742/2024-6-373-391](https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-373-391)
5. Makarenko I., Plastun A. The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*. 2017. Vol. 1. Is. 2. P. 4–1. DOI: [https://doi.org/10.21511/afc.01\(2\).2017.01](https://doi.org/10.21511/afc.01(2).2017.01)
6. Akimova L.M., Levytska S.O., Pavlov K.V., Kupchak V.R., Karpa M.I. The role of accounting in providing sustainable development and national safety of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 3 (30). P. 54–61. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapt.v3i30.179501>

7. Косташ Т.В., Михалків А.А., Кудлаєва Н.В. Адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку: нові стратегії ведення обліку. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.39>
8. IFAC. Accounting for Sustainability From Sustainability to Business Resilience. 2015. URL: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/sustainability/publications/accounting-sustainability-sustainability-business-resilience#:~:text=into%20business%20strategy,-Accounting%20for%20Sustainability.,broader%20business%20agenda%20and%20strategy> (дата звернення: 05.02.2025).
9. Савченко А. Як об'єднати півмільйона бухгалтерів і аудиторів. URL: https://biz.nv.ua/ukr/experts/savchenko_alla/jak-ob-jednati-pivmilijona-buhgalteriv-i-auditoriv-1433631.html.60 (дата звернення: 03.02.2025).
10. IFAC President. Strong international standards, governance & ethics help fight bribery. 2016. URL: <https://www.ifac.org/news-events/2016-03/strong-international-standardsgovernance-ethics-help-fight-bribery> (дата звернення: 06.02.2025).
11. Saraswati E., Erel R.A., Anjani A. Roles of Accountants and Sustainable Development Goals in Indonesian Crude Palm Oil Industry. *Global Business and Management Research: An International Journal*. 2021. Vol. 13. № 4s. P. 575–586.

References:

1. Petricică A. E. (2023) The Role of Accountants and the Accounting Profession in Achieving the Sustainable Development. *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*, vol. 17, is. 1, pp. 752–762. DOI: <https://doi.org/10.2478/picbe-2023-0070>.
2. Schaltegger S., Zvezdov D. (2015). Gatekeepers of sustainability information: exploring the roles of accountants. *Journal of Accounting & Organizational Change*, vol. 11, no. 3, pp. 333–361. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-10-2013-0083>
3. Bakarich K. M., Hoffmann M., Marcy A. S., O'Brien P. (2023). Accountants' Views on Sustainability Reporting: A Generational Divide. *Current Issues in Auditing*, vol. 17, no. 1, pp. A22–A35. DOI: <https://doi.org/10.2308/CIJA-2022-003>
4. Serpeninova Yu., Makarenko I., Fominov R., Makarenko S. (2024). Tsili staloho rozvytku yak faktor udoskonalennia systemy bukhgalterskoho obliku [Sustainable development goals as a factor in improving the accounting system]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 6, pp. 373–391. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-373-391>
5. Makarenko I., Plastun A. (2017). The role of accounting in sustainable development. *Accounting and Financial Control*, no. 1 (2), pp. 4–12. DOI: [https://doi.org/10.21511/afc.01\(2\).2017.01](https://doi.org/10.21511/afc.01(2).2017.01)
6. Akimova L. M., Levytska S. O., Pavlov K. V., Kupchak V. R., Karpa M. I. (2019). The role of accounting in providing sustainable development and national safety of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 3 (30), pp. 54–61. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v3i30.179501>
7. Kostash T., Mykhalkiv A., Kudlaieva N. (2024) Adaptatsiia bukhgalterskykh system do standartiv staloho rozvytku: novi stratehii vedennia oblik [Adaptation of accounting systems to sustainable development standards: new accounting strategies]. *Efektivna ekonomika*, no. 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.39>
8. IFAC. Accounting for Sustainability From Sustainability to Business Resilience. 2015. Available at: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/sustainability/publications/accounting-sustainability-sustainability-business-resilience#:~:text=into%20business%20strategy,-Accounting%20for%20Sustainability.,broader%20business%20agenda%20and%20strategy>
9. Savchenko, A. Yak obiednati pivmiliona bukhgalteriv i audytoriv [How to unite half a million accountants and auditors]. Available at: https://biz.nv.ua/ukr/experts/savchenko_alla/jak-ob-jednati-pivmilijona-buhgalteriv-i-auditoriv-1433631.html (in Ukrainian)
10. IFAC President. Strong international standards, governance & ethics help fight bribery. Available at: <https://www.ifac.org/news-events/2016-03/strong-international-standardsgovernance-ethics-help-fight-bribery>
11. Saraswati E., Erel R. A., Anjani A. (2021). Roles of Accountants and Sustainable Development Goals in Indonesian Crude Palm Oil Industry. *Global Business and Management Research: An International Journal*, vol. 13, no. 4s, pp. 575–586.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2025